

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 19ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1996

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΩΡΗΤΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

‘Ο ‘Ακαδημαϊκός - Καθηγητής κ. Ζολώτας, με επιστολή του εκφράζει τη λύπη του για την αδυναμία να εύρισκεται απόψε στην ‘Ακαδημία, επειδή είναι σε στάδιο ανάρρωσης από πρόσφατη έγχειρηση. Μοῦ ανέθεσε να παρουσιάσω μια σύντομη «άναφορά» — ὅπως γράφει — ...«στὶς δραστηριότητες τοῦ ἀγαπητοῦ μας συναδέλφου καὶ στενοῦ φίλου Ἀγγέλου Ἀγγελόπουλου». Διαβάζω τὸ κείμενο τοῦ κ. ‘Ακαδημαϊκοῦ:

«Στὴν ‘Ακαδημία ὁ Ἀγγελος Ἀγγελόπουλος προσέφερε μεγάλες ὑπηρεσίες ὄχι μόνον διὰ τῆς συμμετοχῆς του στὶς συνεδριάσεις τῆς ‘Ολομελείας, ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες δραστηριότητες. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρω τὴν δραστηριότητά του στὸ Κέντρο Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας, τοῦ ὁποῦ ὑπῆρξε ἐπόπτης. Στὸ Κέντρο αὐτὸ τὰ τελευταῖα χρόνια δημοσιεύθηκαν δύο οὐσιώδεις ἔρευνες, ἡ μία γιὰ τὸ πληθυσμιακὸ πρόβλημα τῆς χώρας καὶ ἡ ἄλλη γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Θράκης.

Ταυτόχρονα ἀσχολήθηκε συστηματικὰ μὲ τὴν καλλιέργεια τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν καὶ διεκρίθη μὲ διάφορα ἔργα καὶ εἰδικὲς μελέτες, οἱ ὁποῖες ἔτυχαν διεθνoῦς ἀναγνώρισεως. Τὸ χαρακτηριστικὸ στὶς μελέτες αὐτὲς εἶναι τὸ ζωνηρὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς πτωχὲς χώρες καὶ οἱ προτάσεις του γιὰ τὴν ἀνάπτυξή των μὲ προβολή γι’ αὐτὲς ἐνὸς σχεδίου τύπου Marshall. Ὁλόκληρο τὸ ἐπιστημονικὸ του ἔργο διαπνέεται ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ στηρίζεται στὶς ἀρχὲς τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς διεθνoῦς συνεργασίας καὶ ἀλληλεγγύης.

Ἰδιαίτερα ἐπιθυμῶ νὰ ἀναφέρω τὴν Ἐκθεση τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀγγελοπούλου, γιὰ τὴν σταθεροποίηση καὶ ἀνάπτυξη τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε πρόεδρος καὶ ἐμπνευστῆς καὶ ἡ ὁποία συνεστήθη ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴ Κυβέρνηση. Οἱ προτάσεις τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἐὰν εἶχαν ἐφαρμοσθεῖ, σήμερα θὰ εἶχε ἀνασχεθεῖ ἡ χροῖνια οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ κρίση ποὺ μαστίζει τὴν χώρα.

Παράλληλα μὲ τὴν συγγραφικὴ του δραστηριότητα, ἀνέπτυξε πρωτοβουλίες στὸν ἐθνικὸ χῶρο, συμμετέσχε στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση, ἔλαβε μέρος στὴν ΠΕΕΑ ὡς Γραμματεὺς τῶν Οἰκονομικῶν στὴν Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἐνότητος ὑπὸ τὸν Γ. Παπανδρέου.

Ἀσχολήθηκε συστηματικὰ μὲ τὰ προβλήματα τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ κοινωνίας μὲ μελέτες καὶ ἄρθρα τόσο στὸν περιοδικό, ὅσο καὶ στὸν ἡμερήσιο τύπο. Οἱ ἀναλύσεις καὶ οἱ προτάσεις του γιὰ τὰ φλέγοντα οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς χώρας βοήθησαν πάντοτε στὴν λήψη ἀποφάσεων.

Ὁ Ἀγγελόπουλος συνέχισε τὸν ἀγῶνα του αὐτὸν μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς. Μὲ τὴν ἀπουσία του στερήθηκε ἡ χώρα μιᾶς προσωπικότητας ἡ ὁποία ἔχει ἀφήσει δυσαναπλήρωτο κενό».

— Μὲ τὴν τελευταία αὐτὴ πρόταση συμπληρώνει τὸ κείμενό του ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κύριος Ξενοφῶν Ζολώτας.

Δεκαοκτῶ μῆνες μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀγγελοῦ Ἀγγελόπουλου, εἶναι δυνατὸ νὰ συγκροτηθεῖ ὀλοκληρωμένη εἰκόνα τοῦ συνόλου καὶ τῆς σημασίας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου ἑνὸς δημιουργικοῦ ἐπιστήμονα καὶ πανεπιστημιακοῦ δασκάλου, τολμηροῦ δημόσιου ἀνδρα καὶ εὐαίσθητου πολίτη καὶ ἀνθρώπου. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἀποτίει σήμερα τιμὴ στὴν ἐπιστημονικὴ, κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ προσφορὰ τοῦ Ἀγγελοῦ Ἀγγελόπουλου. Τρία ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ συνθέτουν τὴν προσωπικότητα, τὸ ἐπιστημονικὸ καὶ συγγραφικὸ ἔργο καὶ τὴ συμβολὴ στὴν ἐλληνικὴ ἐπιστημονικὴ καὶ δημόσια ζωὴ, ἀλλὰ καὶ τὴ διεθνῆ προσφορὰ τοῦ Ἀγγελοῦ Ἀγγελόπουλου.

Πρὶν ἀπὸ τὸν δεῦτερο παγκόσμιο πόλεμο ὁ Ἀγγελος Ἀγγελόπουλος συγκεντρώθηκε στὴ θεωρία καὶ πράξη τῶν Δημοσίων Οἰκονομικῶν. Συνεδύαζε τὴν ἀνάλυση τῆς πορείας τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας, μὲ τὴν ἐμπειρία τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου. Τὸ κρατικὸ ἐκεῖνο ὄργανο ἀποτέλεσε τότε κέντρο ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἐλληνικῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξειδικευμένων ἀποφάσεων ἢ προτάσεων οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ὁ Ἀγγελος Ἀγγελόπουλος ἔκτοτε ἦταν πεπεισμένος γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα ἐπιτελικῶν ὀργάνων ποὺ θὰ ἐξασφάλιζαν συνέπεια καὶ ἀποτελεσματικότητα στὴν οἰκονομία καὶ κοινωνικὴ πολιτικὴ.

Ἀπὸ τὰ προπολεμικά ἐκεῖνα χρόνια εἶχε μιὰ γόνιμη ἐπικοινωνία μὲ φοιτητὲς καὶ νεώτερους ἐπιστήμονες, πάνω στὶς ἐξελίξεις καὶ ἐφαρμογὲς τῆς οἰκονομικῆς σκέψεως. Στὴν ἴδια κατεύθυνση διατήρησε στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς τακτικὴ ἐπικοινωνία μὲ νεώτερους, σκεπτόμενους καὶ ἀνήσυχους ἐπιστήμονες. Σὲ ἑβδομαδιαῖες συναντήσεις στὸ σπίτι του, τότε στὴν ὁδὸ Ἑσιόδου, γίνονταν ἀναλύσεις πάνω σὲ ἐμπειρίες καὶ προτάσεις σὲ σχέση μὲ τὰ ὅσα συνέβαιναν ὑπὸ τὴν ξένη κατοχὴ καὶ ὅσα ἔπρεπε νὰ ἐτοιμαστοῦν στὴν πορεία πρὸς τὴ λύτρωση καὶ τὴ δημοκρατικὴ ὁμαλότητα καὶ ἀνασύνταξη. Ἀπὸ τὴν περίοδο ἐκείνη ὁ Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος ἀποφάσισε νὰ συνεργασθεῖ μὲ τὸ ΕΑΜ, ἐκτιμώντας ὅτι ἡ εὐρεῖα ἐκείνη ὀργάνωση ἀποτελοῦσε ἰσχυρὴ ἀντιπροσωπευτικὴ δύναμη κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀντίστασης ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς.

Οἱ ἴδιες αὐτὲς ἐμπειρίες καὶ ἐκτιμήσεις ὀδήγησαν τὸν Ἄγγελο Ἀγγελόπουλο στὴν ἀπόφαση νὰ μετάσχει μὲ τὸν Ἀλέξανδρο Σβῶλο στὴν «Κυβέρνηση τοῦ Βουνοῦ». Τὴν θεώρησε ἀντιπροσωπευτικὸ πυρῆνα εὐρύτερης ἀπελευθερωτικῆς κινητοποίησης, πού θὰ συνέβαλλε στὴν ἐθνικὴ ἀπελευθέρωση καὶ τὴν μεταπολεμικὴ δημοκρατικὴ οἰκοδόμηση. Αὐτὲς οἱ σκέψεις καὶ προοπτικὲς κυριαρχοῦσαν καὶ ὅταν ἔλαβε μέρος καὶ στὴν ὑπὸ τὸν Γεώργιο Παπανδρέου («Ἐθνικὴ Κυβέρνηση») τοῦ 1944. Δημοσιεύματα τοῦ Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου λίγα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατόν του ἀποκάλυψαν πληροφορίες καὶ ἐλπίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πού στήριζαν τότε τὴν προσδοκία ἀποτροπῆς τῆς μεγάλης τραγωδίας τῆς ἐμφύλιας σύγκρουσης, πού ἀκολούθησε τὴν ἀπελευθέρωση. Στὴν πρώτη ἐκείνη μεταπολεμικὴ περίοδο συγκεντρώθηκε ὁ Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος στὴ σκέψη καὶ προετοιμασία τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐνεργειῶν, πού θὰ θεμελιώναν τὴν εἰρήνη καὶ πρόοδο στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία καὶ διεθνῆ θέση τῆς χώρας. Τὸν ἀπασχόλησε ἐπίμονα κὴ ὁμαλὴ μετάβαση στὴν εἰρηνικὴ ζωὴ... γιὰ νὰ ἀποτραποῦν ἡ φτώχεια, ἡ κακομοιριά καὶ κυρίως ὁ ἐμφύλιος πόλεμος». Ἐπιδίωξε ἐπίσης συστηματικὰ μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, τὴ διεθνῆ ἀναγνώριση τῆς ἐλληνικῆς συμβολῆς στὸ νικηφόρο ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ καὶ τὴν κατανόηση τῶν ὀξύτατων οἰκονομικῶν προβλημάτων, πού ἰδιαίτερα ἀντιμετώπιζε ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ τὴν κατοχὴ. Ὁ Ἄγγελόπουλος μὲ ἀντικειμενικότητα καὶ εὐθύνη, χωρὶς προσωπικὲς ἀντιπαράθεσεις, ἐπισήμανε ἀνεύθυνες ἐνέργειες πού παράτειναν τὶς μεταπολεμικὲς ἀντιθέσεις καὶ τὴν περιπέτεια τοῦ τόπου. Τὸ 1947 ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἐξ αἰτίας τῆς συμμετοχῆς του στὴν Ἀντίσταση. Μετακινήθηκε τότε στὸ ἐξωτερικόν, ὅπου παρέμεινε γιὰ σειρὰ ἐτῶν.

Ἦταν ἡ πρώτη μακριὰ ἀπουσία του ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο. Στὸ ἐξωτερικόν κατὰ τὴ δεκαετία τῶν 1950, ὁ Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος ἐπιδίωξε μὲ τὸ συγγραφικόν του ἔργο νὰ συνθέσει τὶς μεταπολεμικὲς οἰκονομικὲς ἀντι-

λήψεις για τή θεμελίωση μιᾶς πολιτικῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης μὲ κοινωνικοὺς στόχους. Κατήγγειλε ἐπίσης ἀνθελληνικὲς ἀποφάσεις ξένων, πού βαριά ζημίωσαν τὸ λαὸ καὶ καθυστέρησαν τὴν ἀποκατάσταση ὁμαλότητος στὴν Ἑλλάδα. Ἦταν τότε ἐπίμονη ἢ ἐπιστημονικὴ τοῦ ἀπασχόληση μὲ ἀναλύσεις καὶ προτάσεις πού παρουσιάστηκαν σὲ δημοσιεύματα, ἀλλὰ καὶ σὲ διαλέξεις, καθὼς καὶ συνεννοήσεις μὲ ἡγετικούς ἐπιστημονικούς καὶ πολιτικούς παράγοντες τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού ἐπηρέαζαν τὴ διαμόρφωση τῶν σκέψεων καὶ ἀποφάσεων γιὰ τὰ μεταπολεμικὰ οἰκονομικο - πολιτικὰ προβλήματα καὶ τὶς ἀναγκαῖες διεθνεῖς συνεννοήσεις καὶ πρωτοβουλίες γιὰ τὴ σωστὴ ἀντιμετώπισή τους.

Ἀπομακρύνθηκε πάλι στὸ ἐξωτερικὸ τὸ 1967 μετὰ τὴν ἐγκατάσταση τῆς δικτατορίας. Τὰ γενικώτερα θέματα πού ἀπασχόλησαν τὸν Ἄγγελο Ἀγγελόπουλο στὶς περιόδους ἐκεῖνες ἦταν κυρίως τὰ ἀκόλουθα:

Πρῶτον, ἡ ἀναγνώριση στὸ δεῦτερο μιστὸ τοῦ 20οῦ αἰῶνα τῆς εὐθύνης τοῦ κράτους γιὰ τὴν κοινωνικὴ εὐημερία. Οἱ ἀναλύσεις καὶ προτάσεις τοῦ παρουσιάστηκαν σὲ βιβλίον μὲ ἀντίστοιχο τίτλον, πού κυκλοφόρησε στὶς ἀρχὲς τοῦ 1949. Ἡ ἔμφαση συγκεντρώνεται στὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ σύγχρονη δημοκρατικὴ πολιτεία ἐπιβάλλεται νὰ προσανατολισθεῖ σὲ συντονισμένες πρωτοβουλίες γιὰ νὰ ἐξασφαλισθεῖ μὲ διάρκειαν οἰκονομικὴ βελτίωση καὶ προκοπὴ στὰ μεγάλα λαϊκὰ στρώματα. Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ἐπεξεργασθεῖ τὶς ἐξειδικευμένες προϋποθέσεις καὶ προτάσεις μιᾶς σχεδιασμένης οἰκονομικῆς προόδου γιὰ τὸ κοινωνικὸ σύνολο συμπληρωματικὰ πρὸς τὴ χάραξη καὶ ἐξασφάλιση δημοσιονομικῆς ἰσορροπίας.

Δεύτερον, στὸ βιβλίον τοῦ «Προγραμματισμὸς καὶ Κοινωνικὴ Πρόοδος», πού δημοσιεύθηκε τὸ 1953, ἀναλύει καὶ ὀλοκληρώνει τὶς ἐπιδιώξεις καὶ μεθόδους τοῦ σύγχρονου κράτους γιὰ τὴν ἐξασφάλιση οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου. Ἄν καὶ οἱ ὑποδείξεις τοῦ Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου δὲν υἱοθετήθηκαν ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐπιστήμονες ἀναγνωρισμένου κύρους μὲ δημόσιες εὐθύνες, μεταξὺ τῶν ὁποίων στὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ζολώτας, ὑπογράμμισαν δημόσια τὴν εὐρύτερη σημασία τῶν σκέψεων καὶ προτάσεων τοῦ Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου. Ὅρισμένες ἀπ' αὐτὲς ἐφαρμόσθηκαν στὸν προγραμματισμὸ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς στὰ πρῶτα χρόνια τῆς δεκαετίας τῶν 1960. Στὴν ἴδια ἐκείνην περίοδο, στὸ περιοδικὸ «Νέα Οἰκονομία» πού ἐξέδιδε ὁ Ἀγγελόπουλος μὲ τὴ συνεργασία εὐρύτερου κύκλου νέων ἐπιστημόνων, διαμορφώθηκε στὴν Ἑλλάδα σύστημα προχωρημένων ἀντιλήψεων καὶ προτάσεων πού στήριζε μιὰν ἐνότητα ἀντιλήψεων καὶ πρωτοβουλιῶν γιὰ μιὰ σχεδιασμένη οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτικὴ, μὲ κατεύθυνση τὴν ἀναμόρφωση τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ κοινωνίας. Οἱ ἀπόψεις αὐτὲς ὑποστηρίχθηκαν σὲ δημοσιεύματα καὶ ὁμιλίες καὶ στὸ ἐξωτερικὸ, ὅπου συνάντησαν

καί αντιρρήσεις ἢ ἀντιθέσεις, ἀλλὰ καί τὴν ὑποστήριξη πολλῶν ἐπιστημόνων καί ὑπεύθυνων σχολιαστῶν σὲ γνωστὰ περιοδικά.

Τρίτον, ἀπὸ τὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τῶν 1950, ὁ Ἀγγελόπουλος συγκεντρώθηκε στὴν ἐπεξεργασία καί ἀξιοποίηση τῆς βαρυσήμεαντης θεωρίας τοῦ διεθνῶς ἀναγνωρισμένου βρεταννοῦ οἰκονομολόγου Ἰωάννη Maynard Keynes. Παρουσίασε τὶς ἀρχές καί ἐπιδιώξεις γιὰ τὴ ρύθμιση τῶν διεθνῶν σχέσεων καί τὴ χάραξη καί ἐφαρμογή μιᾶς διεθνοῦς οἰκονομικῆς συνεργασίας μὲ σκοπὸ τὴν εὐρύτερη διεθνῆ ἀνάπτυξη καί πρόοδο. Οἱ ἀντιλήψεις αὐτὲς ἀποτέλεσαν προέκταση τῆς ἀνάλυσης τοῦ Keynes, ποὺ στήριζαν τὴ μεταπολεμικὴ διεθνῆ νομισματικὴ συνεργασία στὸ πλαίσιο τῆς γνωστῆς συμφωνίας τοῦ Bretton Woods, τῆς ὁποίας ἐμπνευστὴς καί πρωτεργάτης ἦταν ὁ Keynes. Οἱ σκέψεις καί προτάσεις τοῦ Ἀγγελόπουλου παρουσιάστηκαν στὰ βιβλία του «Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξη. Θεωρία καί Πολιτικὴ» (2η ἔκδοση) καί «Ἐνα Παγκόσμιο Σχέδιο γιὰ τὴν Ἀπασχόληση» μὲ ὑπότιτλο «Κεῦνσιανισμὸς σὲ Παγκόσμια Κλίμακα». Τὸ τελευταῖο αὐτὸ βιβλίον δημοσιεύθηκε ἀρχικὰ στὴ Νέα Ὑόρκη καί ἀργότερα μεταφράστηκε στὰ γαλλικά, ἰσπανικά, ἰταλικά καί ρουμανικά μὲ πρόλογο τοῦ Ἀμερικανοῦ Καθηγητῆ Lawrence Klein (Βραβεῖο Νόμπελ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν).

Στὴν ἴδια κατεύθυνση ὁ Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος ἀσχολήθηκε μὲ τὰ προβλήματα ἀνάπτυξης τῶν χωρῶν τοῦ Τρίτου Κόσμου καί τὸν περιορισμὸ τῶν μεγάλων ἀνισοτήτων, ποὺ τὶς χωρίζουν ἀπὸ τὶς ἀναπτυγμένες χῶρες τῆς γῆς. Ἐπισήμανε σὲ δημοσιεύματα καί παρεμβάσεις του σὲ συνέδρια, τὶς ἀνωμαλίες καί τοὺς κινδύνους ἀπὸ τὴ διεύρυνση τῶν ἀνισοτήτων αὐτῶν καί ὑπέδειξε κατευθύνσεις λύσεων. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καί οἱ ἀκόλουθες: Νέος προσανατολισμὸς τῶν Διεθνῶν Οἰκονομικῶν Ὁργανισμῶν πρὸς τὴν ἐνισχυμένη οἰκονομικὴ στήριξη τοῦ Τρίτου Κόσμου. Τὴν αὐξηση τῶν διατιθεμένων πόρων ἀπὸ τὶς πλούσιες στὶς πτωχὲς χῶρες. Τὴν καθιέρωση ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα, τὴ σημερινὴ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, μιᾶς ὀλοκληρωμένης δράσης περιορισμοῦ τῶν ἀνισοτήτων - σὲ ἀρμονία μὲ τὸν γενικὸ εὐρωπαϊκὸ προσανατολισμὸ ἀλληλεγγύης πρὸς τὶς πτωχὲς χῶρες. Βέβαια τὸ ὅλο πρόβλημα εἶναι σύνθετο καί συνδέεται μὲ τὶς κατευθύνσεις πολιτικῆς τῶν χωρῶν τοῦ Τρίτου Κόσμου, γιὰ νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἡ σωστὴ καί ἐγκαιρὴ ἀξιοποίηση τῆς πρὸς αὐτὲς παρεχόμενης βοήθειας. Ἡ προσήλωση στὰ προβλήματα αὐτὰ μὲ βαθύτερη ἐπεξεργασία συγκεκριμένων προτάσεων ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς ἀξιόλογες κατευθύνσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τοῦ Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου.

Τὶς τελευταῖες δεκαετίες ὁ Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος συγκέντρωσε τὸ ἐπιστημονικὸ - ἔρευνητικὸ του ἔργο στὶς ἀκόλουθες κατηγορίες γενικώτερων πολιτικῶν θεμάτων καί προτάσεων, ποὺ ἀπὸ διάφορες σκοπιεὲς τὸν εἶχαν ἀπασχολήσει καί παλαιότερα:

Διεθνώς μεγάλο θέμα αποδείχθηκε και παραμένει ή ασφάλεια και αξιοποίηση της πυρηνικής ενέργειας, ή χρησιμοποίηση της όποιας για ειρηνικούς σκοπούς, κυρίως για την κάλυψη ενεργειακών αναγκών, επιβάλλεται άλλ' απαιτεί πλήρες σύστημα προλήψεως και ελέγχων για τόν αποκλεισμό διαρροών, πού αποτελούν σοβαρή απειλή για όλη την ανθρωπότητα. Στο πλαίσιο ευρύτερης διεθνούς συνεργασίας για ν' αντιμετωπισθούν τὰ προβλήματα επιβίωσης τών οικονομικά ασθενεστερών λαών και περιοχών της γῆς, είναι επιτακτική ή υπεύθυνη - σχεδιασμένη αξιοποίηση της πυρηνικής ενέργειας, με αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου για την προστασία της υγείας τών λαών.

Ἀνέπτυξε και υποστήριξε παράλληλα την ανάγκη συντονισμού, σχεδιασμοῦ και συνεποῦς εφαρμογῆς ἐξωτερικῆς οικονομικῆς πολιτικῆς ἀπό τις μεγάλες και ἰσχυρές χώρες και τούς διεθνείς πολιτικούς ὀργανισμούς για την ἀνάπτυξη της ἐπικοινωνίας και τών συναλλαγών, τόν περιορισμό τών πολιτισμικῶν ἀποστάσεων, και την ἐνίσχυση της εἰρηνικῆς συνεργασίας των με τούς πτωχότερους λαούς. Σέ πολλές εὐκαιρίες ἀνέπτυξε τις ἀπόψεις του σέ διεθνῶς υπεύθυνα ὄργανα.

Με την ἀποκατάσταση της Δημοκρατίας τὸ 1974, ὁ Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος ἐπανερχεται στην Ἑλλάδα και την ἐνεργὸ δράση, ὡς Διοικητῆς της Ἐθνικῆς Τράπεζας της Ἑλλάδος. Στὴν περίοδο ἐκείνη σταθμὸ ἀπέτέλεσε ή ἀποκατάσταση τοῦ αὐθεντικοῦ χαρακτήρα τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος της Ἐθνικῆς Τράπεζας. Ἐπανῆλθαν τὰ πρὸ τοῦ 1967 μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου και οἱ υπεύθυνοι λειτουργοὶ τοῦ Ἰδρύματος, και ἀναπτύχθηκαν οἱ ἄξιες δημιουργικῆς πρωτοβουλίες τοῦ ἐθνικά σημαντικοῦ αὐτοῦ πολιτισμικοῦ ὄργανου.

Ὁ Πρόεδρος της Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Νικόλαος Λοῦρος, ὑποδεχόμενος την 8η Δεκεμβρίου 1976 τὸν Ἄγγελο Ἀγγελόπουλο, ὡς Τακτικὸ Μέλος της Ἀκαδημίας, ἐπισήμανε μεταξύ ἄλλων και τὰ ἀκόλουθα:

«...τὸ ὅλο σας ἐπιστημονικὸ ἔργο διαπνέεται, ἀγαπητὲ συνάδελφε, ἀπὸ την ἀγάπη σας πρὸς τὸν ἄνθρωπο, στηρίζεται στίς ἀρχές της κοινωνικῆς δικαιοσύνης, της διεθνούς συνεργασίας και ἀλληλεγγύης και ἀποβλέπει στή δημιουργία ἐνὸς καλύτερου κόσμου, ἱκανοῦ νὰ ἐξασφαλίσει την πρόοδο και την εὐημερία ὄλων τών ἀνθρώπων...».

Στὰ 20 χρόνια πού ἀκολούθησαν ὁ Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος ὡς Ἀκαδημαϊκός, ἀνέλαβε πρωτοβουλίες με ἄλλους Ἀκαδημαϊκούς και ἐνεργὰ συνέπραξε και προώθησε την ἐπιστημονικὴ ἔρευνα στὰ ἀκόλουθα ἐπίκαιρα θέματα, ἰδιαίτερης σημασίας και για την Ἑλλάδα:

— Τὸ Δημογραφικὸ Πρόβλημα της Ἑλλάδος. Ὑπογεννητικότητα και Γήρανση τοῦ Πληθυσμοῦ.

— Τὸ Ἐκπαιδευτικὸ Σύστημα στὶς Χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως.

— Ὅριοθέτηση τοῦ Δημόσιου Τομέα στὴν Ἑλλάδα: Ἀναλύσεις καὶ Συγκρίσεις μὲ τὰ Ἰσχύοντα.

— Ὁ Ἀναλφαβητισμὸς στὶς Χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας.

— Ἡ Διαμόρφωση τῆς Οἰκονομικῆς Πολιτικῆς στὴν Ἑλλάδα, 1944-1990.

— Ἡ Ἀνάπτυξη τῆς Βορειο-Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος: ἡ Περίπτωση τῆς Θράκης. Σύγχρονες Προκλήσεις, Νέες Προοπτικὲς.

— Ἡ Ἑνταξὴ τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα: Οἰκονομικὲς καὶ Κοινωνικὲς Ἐπιπτώσεις.

Ἦταν ἀμετακίνητη ἡ προσήλωση τοῦ Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου στὴ σύνδεση τοῦ ἔθνικοῦ συμφέροντος μὲ τὴν προκοπὴ τοῦ λαοῦ. Ἀπεβίωσε τὴν 27ῃ Ἀπριλίου 1995. Λίγους μῆνες ἀργότερα ἔπαυσε νὰ ὑπάρχει ἡ σύζυγός του Ἑλλη Ἀγγελοπούλου, ἀφοσιωμένος σύντροφος τοῦ Ἄγγελου καὶ τῆς οἰκογένειάς των καὶ σταθερὸ στήριγμά του στὸ δημιουργικὸ ἔργο καὶ τὶς δύσκολες καμπὲς τῆς ζωῆς των. Μὲ ἀναγνώριση τοῦ ἔργου καὶ τῆς παρουσίας καὶ συμβολῆς του στὸν τόπο καὶ τὴν ὅλη λειτουργία τοῦ Ἰδρύματος, ἡ Ἀκαδημία ἀποχαιρέτησε μὲ τιμὴ τὸν ἐκλεκτὸ συνάδελφό μας.

1. ΜΕΓΑΛΗ ΔΩΡΕΑ 2. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ Παναγιώτης Ἀγγελόπουλος προσέφερε δωρεὰ 100 ἑκατομμυρίων δραχμῶν στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν στὴ μνήμη τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀκαδημαϊκοῦ Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου. Ἡ δωρεὰ ἀνακοινώθηκε ἀμέσως στὴν Ὀλομέλεια. Ὁ Παναγιώτης Ἀγγελόπουλος στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Πρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας μὲ ἡμερομηνία 31 Μαΐου 1996, ἀναφέρει καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Ἀγαπητέ κ. Πεσμαζόγλου,

Ὅπως γνωρίζετε εἶχα στὸ παρελθὸν ἐκδηλώσει τὴν ἐπιθυμία νὰ διαθέσω στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, στὴ μνήμη τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου, χρηματικὸ ποσὸν γιὰ τὴν ἐνίσχυση καὶ προβολὴ τοῦ ἔργου ἐνὸς ἀπὸ τὰ ἐρευνητικὰ τῆς Κέντρα, καὶ συγκεκριμένα τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας.

Σήμερα καὶ σὲ ἀπάντηση τῆς ἀπὸ 31 Μαΐου 1996 ἐπιστολῆς σας ἔχω τὴ χαρὰ νὰ σᾶς ἐπισυνάψω τραπεζικὴ ἐπιταγὴ ἐκ δραχμῶν 100 ἑκατομμυρίων, μὲ σκοπὸ νὰ ἐξασφαλισθεῖ σύγχρονος ἐξοπλισμὸς στὰ Ἑρευνητικὰ Κέντρα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ Κέντρο Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας, γιὰ νὰ προαχθεῖ ἀποτελεσματικὰ τὸ συνολικὸ ἐρευνητικὸ ἔργο καὶ ἡ εὐρύτερη ἐπικοινωνία τῆς Ἀκαδημίας μὲ τὰ ἀντί-

στοιχα έρευνητικά κέντρα στην Ελλάδα και τὸ ἐξωτερικό. Μέρος τοῦ ποσοῦ νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴ βελτίωση τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ τῆς ἀσφάλειας τοῦ νεοκλασικοῦ Μεγάρου τῆς Ἀκαδημίας στὴν ὁδὸ Πανεπιστημίου».

Γιὰ τὴ δωρεὰ αὐτὴ ἡ Ὀλομέλεια ἀνακήρυξε τὸν Παναγιώτη Ἀγγελόπουλο «Μεγάλο Δωρητὴ τῆς Ἀκαδημίας», καὶ τὸ ὄνομά του σύμφωνα μὲ τὴν ἴδια ἀπόφαση τῆς Ὀλομέλειας καὶ τὰ καθιερωθέντα, ἔχει ἤδη ἀναγραφεῖ στὴν εἰδικὴ πλάκα, στὸν τοῖχο τῆς Μεγάλης Αἴθουσας τῆς Ὀλομέλειας καὶ τῶν τελετῶν, ἀριστερὰ τοῦ εἰσερχομένου στὴ Μεγάλη αὐτὴ αἴθουσα.

Ἡ δωρεὰ αὐτὴ ἀποτελεῖ μιὰν ἀκόμη ἐκδήλωση τοῦ σημαντικοῦ ἐθνικοῦ καὶ κοινωφελοῦς ἔργου τοῦ Παναγιώτη Ἀγγελόπουλου στὰ τελευταῖα 40 χρόνια. Ἀπὸ κοινου μὲ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας του, ὁ Παναγιώτης Ἀγγελόπουλος ἐξασφάλισε τὴν κατασκευὴ σειρᾶς ἔργων στὴ γενέτειρά τους, στὴ Γορτυνία τοῦ Νομοῦ Ἀρκαδίας. Τὸ 1975, μὲ τὸν ἀδελφὸ του Δημήτρη δώρησαν ἓνα μεγάλο ἀκτινογραφικὸ μηχανήμα, μοναδικὸ τότε στὴν Ελλάδα, ἀξίας 50 ἑκατ. δραχμῶν κατὰ τὸν ὑπολογισμὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ οἰκογένεια Ἀγγελοπούλου ὑπέστη βαρῦτατο πλήγμα, ὅταν πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια βρῆκε τραγικὸ θάνατο ὁ Δημήτρης Ἀγγελόπουλος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀγγελου καὶ τοῦ Παναγιώτη, ποὺ ἀπετέλει διακεκριμένη στὸν τόπο προσωπικότητα μὲ ἐξαιρετες ἱκανότητες, εὐθύνη καὶ ἀνθρωπιά.

Μεγάλης ἐθνικῆς σημασίας εἶναι ἡ προσφορά τοῦ Παναγιώτη Ἀγγελόπουλου στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ Μεγάρου καὶ ἄλλων Πατριαρχικῶν κτιρίων, καθὼς καὶ γιὰ τὴ στέγαση τῆς Βιβλιοθήκης. Τὸ σημαντικότερο τμῆμα τοῦ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου εἶχε καεῖ τὸ 1941, καὶ μόλις τὸ 1987 ἐκδόθηκε ἡ ἄδεια γιὰ τὴν ἀποκατάστασή του, ποὺ ὀλοκληρώθηκε μέσα σὲ 2 χρόνια. Ἀκολούθησαν οἱ ἐπισκευές καὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν Κτιρίων. Ἡ συνολικὴ δαπάνη γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση ἢ ἀποκατάσταση τῶν κτιρίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑπολογίσθηκε σὲ 10 ἑκατ. δολλάρια τῆς περιόδου ἐκείνης. Πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνο, τὸ 1995, ὀλοκληρώθηκε καὶ ἡ ἀνέγερση στὴ Ζυρίχη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Στὸ πλαίσιο τῶν δωρεῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἐντάσσονται καὶ ἄλλες κρίσιμες πρωτοβουλίες τοῦ Παναγιώτη Ἀγγελόπουλου. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἔντονη κινητοποίησή του γιὰ τὴν ἐπαναλειτουργία τῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, καθὼς καὶ ἡ παρουσία καὶ στήριξή του στὶς διεθνεῖς μετακινήσεις τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἀπένειμε τὴν 23ῃ Μαρτίου 1990, γιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ προσφορά, Χρυσὸ Μετάλλιο στὸν Παναγιώτη Ἀγγελόπουλο, ποὺ μὲ τὴ δράση του ἐπιβεβαιώνει τὴ σταθερὴ ἀφοσίωση τοῦ ἴδιου καὶ

τῆς συζύγου του στοὺς μεγάλους θεσμοὺς καὶ τὶς δυνάμεις τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς καὶ ἔθνικῆς παράδοσης.

Οἱ πρωτοβουλίες καὶ ἐνέργειες τοῦ Παναγιώτη Ἀγγελόπουλου, πάντοτε ἀποβλέπουν στὴ στήριξη ἔθνικῆς προκοπῆς καὶ τῆς πορείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Στὴν κατεύθυνση αὐτὴ ἐντάσσεται καὶ ἡ ἀναγνώριση ἀπὸ τὸν Παναγιώτη Ἀγγελόπουλο τῆς σημασίας τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας, ἐπομένως καὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἀναπτυχθοῦν οἱ ἐρευνητικὲς δραστηριότητες καὶ ἄλλες σημαντικὲς πρωτοβουλίες τοῦ Ἰδρύματος. Μὲ τὸ συνολικὸ αὐτὸ ἔργο συνυφάνθηκε καὶ ἡ δημιουργικὴ συμμετοχὴ στὴν Ἀκαδημία τοῦ ἀείμνηστου συναδέλφου μας Ἀγγελου Ἀγγελόπουλου.

Εὐχαριστῶ.